

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Адыгеим и Лышъхьэрэ Урысыем промышленнэ хэхъоныгъэмрэ сатыумрэклэ иминистрэрэ зэзэгъыныгъэ зэдашыгъ

**Промышленностымрэ сатыумрэ альэныкъоклэ Иоф
зэрэзэдэшлэштӀым ехыллэгъэ зэзэгъыныгъэм
Адыгеим и Лышъхьэу ТхьакӀушынэ Аслъанрэ
федеральнэ министрэу Денис Мантуровымрэ
зэдыклэтхэгъэх.**

ем промышленнэ хэхъоныгъэмрэ сатыумрэклэ и Министерствэрэ Адыгеимрэ нахышӀоу Иофхэр зэдагъэцӀлӀхэм, предприятиеу шыӀэхэр гъэклэжыгъэхэм ыкӀи технологиие пэ-

рытхэр зыщагъэфедэрэ производствӀэхэр зэхэцӀгъэхэм ар афӀлорышӀлэшт.

Джащ фэдэу зэзэгъыныгъэм къызэрэщыдӀэлытагъэу, «Федеральная практика» зыфилорэ

программэм диштӀу хабзэм ишӀолыӀр къулыкъухэм япӀцӀхӀу промышленностымрэ сатыумрэ ялофыгъохэм язӀшӀохын фӀгъэзагъэхэр рагъэджӀцӀхы. ЧыплӀэхэм ялыкӀлӀхэм зӀхӀащӀт зӀхӀасыгъохэмрэ лӀнӀ хъураехэмрэ промышленнэ проектхэм ягъэцӀлӀнӀкӀлэ опытӀу ялӀхэмкӀлэ ащызӀхӀожыщӀцӀхы, Урысыем промышленнэ хэхъоныгъэмрэ сатыумрэклэ и Министертвэ ипӀащӀхэм ащызӀхӀащӀцӀхы.

КъызыхэкӀыгъэр зӀхафынӀу афигъэпытагъ

ШӀекӀогъум и 24-рэ мафӀэм МыекъопӀэ районым ит поселкӀэхӀу ХымыщкӀлӀ, ЦветочнӀэм ыкӀи КраснооктябрьскӀэм адӀжыкӀлэ чыплӀи 5-мӀ машӀом закыщиштагъ. МӀфӀэ зауӀлӀкӀлэ ащ гектари 10 зӀлыкӀлугъ. СтыхӀэрӀр чыгъ чӀлӀгъхэм ачӀлӀлӀ пкӀлӀшӀэхэр, уц гъугъэхэр арых. АР-м и Премьер-министрӀу КъумпӀыл Мурат ащ фӀгъэхыгъэ зӀхӀасыгъоу зӀхӀащӀагъэм къызэрэщӀауагъэмкӀлэ, машӀор къушъхьӀтхым къыщиштагъэщ, чыгъур зэрэзӀцӀмызым ыпкӀ къыкӀыкӀлэ гъӀклӀосжыгъуае хъугъэ.

Етлани машӀлошхоу шымытӀу, макӀлӀу гостыкӀызӀ лӀэкӀуатӀш, лугъошхо къыпӀэкӀы, ащи мӀэшлогъӀекӀуасӀхэр егъӀошхы. МашӀом нахъ лӀӀшӀу зимыушӀомбгъунӀу ашӀышӀугъ, игъӀклӀосӀн ыуж иты. МЧС-м и специалистхэм мыщ дӀжымым авиациер щыбгъӀэфедӀнӀым шӀуагъэ къымытыщтӀу алытагъ. Псыр лӀагӀу къыракӀыхым,

машӀлотхъуабзӀхэр зӀбгыритӀэкӀунхӀш, машӀом зиушӀомбгъункӀлэ шынагъоуи алуагъ. Ащ фӀшӀ лӀкӀлэ машӀом ебӀных.

УФ-м и МЧС АР-мкӀлэ и ГъӀлорышӀанӀлэ ипӀащӀ зӀхӀасыгъом къызэрэщӀауагъэмкӀлэ, МыекъопӀэ район администрацием, МЧС-м и ГъӀлорышӀанӀлэ чыфӀу районым щыпсӀухӀэр машӀом игъӀклӀосӀн къыхӀалажӀэх,

МВД-м илофышӀлӀхэр щынӀгъончӀӀнӀым лӀӀлӀлӀх. ПстӀаумкӀи нӀбгырӀ 200 фӀдиз зӀделӀжы, техникӀэ зӀфӀшъхьафӀу 15 рафылӀагъ. Экспертхэм зӀфӀхысыжыӀу ашӀыгъэмкӀлэ, чыфхэм сакъыныгъэ къызэрэзыхамыгъӀафӀгъэм, шапхӀэхэр зӀрамыгъӀцӀкӀагъэхэм машӀор къахӀэкӀыгъ. Уц гъугъэм зӀрӀкӀагъэнагъэм ыпкӀ къыкӀыгъуи егуцафӀх. МашӀор къызыхэкӀыгъэм изӀхӀафын нахъ агъӀпсынкӀлӀнӀу, хӀхъухъгъэ шъыпкӀӀэр зӀрагъӀшӀлӀнӀу ыкӀи къулыкъу пстӀури зӀделӀжызы, чыфхэм зӀлыкӀлӀгъухэр адашӀынхӀш, машӀом фӀмысакъыхэм тхьамыкӀагъо къызӀрӀхыщтыр агу къагъӀкӀыжынӀу Премьер-министрӀэм къафигъӀпытагъ.

Адыгэ Республикэм имӀз-

хэм я ГъӀлорышӀанӀлэ ипӀащӀ къызӀрӀуагъэмкӀлэ, мӀзхэм чыгӀгӀу ахӀтхэр стыгъӀхӀап, машӀом чӀнагъэ аригъӀшӀыгъӀап. ПсӀупӀлӀхэм машӀор анӀсыным ищынагъуи чыӀлӀп.

Джащ фэдэу мы мафӀэхэм ТӀхъутӀмыкӀое районым машӀом щӀебӀных, ау ащ шыстыхӀэр мӀзхӀэр арӀп. Гектар 450-рӀ фӀдиз хъоу шӀофхэр машӀом зӀлыкӀлугъӀх. Правительство ипӀащӀ зӀхӀащӀагъэмкӀлэ, мы чыгъухэр зыӀхӀэр къӀзыушыхъатырӀ тхылӀхэр чыӀлӀх, арӀу щытми, ахӀэр зыпарӀми ылӀжыхӀэрӀп, абгынӀжыгъӀх.

— Чыгъухэр зыӀхӀери охътабӀ тешъумыгъашӀу зӀхӀашъуф, — къарилуагъ Премьер-министрӀэм. — РайонитӀум машӀоу къащы-

хъугъэр къызхӀэкӀыгъэ шъыпкӀӀэми сӀ шъхьӀкӀлэ сыщыгъозӀн фае. ХӀукъоныгъэ зышӀыгъэм пшӀӀӀӀӀкӀыжы ыхыщт.

ТӀхъутӀмыкӀое районым машӀоу зыкӀыщызыштагъэм имысагъэ хӀлӀӀу егуцафӀхӀу зы нӀбгырӀ къаубытыгъ. ХыпкӀым кӀигъӀӀнӀнӀу къӀелӀлугъӀхӀу ары ащ зӀрилорӀэр. Мы уахътӀм Иофыр зӀхафы. Джащ фэдэу район администрациемрэ прокуратурӀемрэ чыгъухэр зыӀхӀэм къазӀралахыжыщӀтым фӀгъэхыгъэ тхылӀхэр агъӀхъазырых.

МЧС-м и ГъӀлорышӀанӀлэ къызӀритыгъэмкӀлэ, МыекъопӀэ ыкӀи ТӀхъутӀмыкӀое районхэм машӀоу закыщищыштагъэм зимыушӀомбгъунӀу ашӀыгъ, нахъыбӀр агъӀклӀосагъ, ау джыри машӀоу щымылӀжыӀу пӀоным Иофыр тетӀп.

НыбджӀгъу лӀаплӀэхэр! ТигъӀзетеджӀхӀу ШӀуджӀн районым щыпсӀухӀэр!

ГъӀзетӀу «Адыгэ макъӀмрӀ» район гъӀзетӀу «ЗарямрӀ» яредакциехэм зӀзӀгъыныгъэ зӀрӀзӀдӀашӀыгъэм тетӀу, «Адыгэ макъӀм», индексӀу И2161-рӀ зилӀм, 2016-рӀ илъӀсым иапӀрӀ илъӀсныкӀо гъӀзетӀу «Зарям» иредакцие зычӀлӀт унӀм сомӀ 205-кӀлэ шъушыкӀлӀтхӀн шъульӀӀкӀыщт. Мы кӀлӀтхӀакӀлӀр зыгъӀфедӀхӀэрӀм ежъхэм «Адыгэ макъӀм» «Зарям» иредакцие чӀахыжызы ашӀыщт.

**НыбджӀгъу лӀаплӀэхэр, шъукӀатх
«Адыгэ макъӀм».
КӀлӀтхӀаныр тыгъӀгъазӀм и 24-м тӀухы!**

2016-рӀ илъӀсым иапӀрӀ илъӀсныкӀо кӀлӀтхӀгъу уахътӀр макӀо. «Адыгэ макъӀм» мыщ фӀдӀ уасӀхэмкӀлэ почтӀэм иотделениехэм къащишъутхыкӀын шъульӀӀкӀыщт:

**индексӀу И2161-рӀ зилӀр — сомӀ 860-рӀ чапычи 10-кӀлэ;
индексӀу И2162-рӀ зилӀр — сомӀ 841-рӀ чапыч 98-кӀлэ.**

КъалӀу МыекъуапӀэ щыпсӀурӀ гъӀзетеджӀхӀэр!

Редакцием дӀжъ щыт киоскым «Адыгэ макъӀм» **соми 150-кӀлэ** шъушыкӀлӀтхӀн шъульӀӀкӀыщт. (Мыщ щыкӀлатхӀхӀэрӀм киоскым ежъ-ежъырӀу гъӀзетыр чӀахыжызы ашӀыщт);

КъалӀу МыекъуапӀэ дӀт хызмӀтшӀанӀлӀхӀу, организациехӀу, учреждениехӀу **корпоративнӀэ шыкӀлӀм** тетӀу гъӀзет **экземплӀр 15-м** къыщымыкӀлӀу къызытхыкӀыхӀэрӀр редакцием **сомӀ 200-кӀлэ** щыкӀлӀтхӀнхӀэ алъӀкӀыщт.

УниверситетхӀу, институтхӀу, еджаплӀхӀу корпоративнӀэ шыкӀлӀм тетӀу гъӀзет **экземплӀр 15-м** къыщымыкӀлӀу къызытхыкӀын зимурадхӀэр редакцием **соми 150-кӀлэ** щыкӀлӀтхӀнхӀэ алъӀкӀыщт. Мыхэм къыратхыкӀыгъэ гъӀзетхӀэр ялофшӀанӀлӀхэм редакцием афӀещӀжы.

Депутатхәм япчъагъ нахь маклә хъушт

Парламентым ыкӀи хәдзыплә койхәм ядепутатхәм япчъагъ зәрәхагъәкӀыштым АР-м хәдзынхәмкӀә и Гупчә комиссие джырәблагъә илӀгъә зәхәсыгъом щытегушчылагъәх.

Къэралыгъо Советым — Хасәм 2016-рә ильәсым депутат 50 хагъәхәшт, бләкӀыгъәм нәбгырә 54-рә хъуштыгъ. Зы мандат зилә койхәм ыкӀи партиехәм яспискәхәмкӀә хәдзышт депутатхәм япчъагъә зәфәди-зышт — 25-рә зырыз мэхъух. Хәбзәгъәуцугъәм зәригъәнафәрәм тетәу, зы мандат зилә хәдзыплә койхәр пләлгъә гъә-нәфагъәм тетәу зәхәшәштых. — Зы мандат зилә койхәм ясхемә мыгъә апәрәу ильәси

10 пләлгъәкӀә зәрәтшәрәр кы-зыдәпләтәкӀә, зы мандат ыкӀи мандатыбә зилә хәдзыплә койхәм ясхемә зыгъәнафәрәр хәдзәкӀо комиссиеу субъектым икӀэралыгъо хабзә ихәбзәгъәуцу кыулыкъу ихәдзынхәр зәхәзы-щәрәр ары. Ащ ыуж хәдзынхәр зышыләнхәу агъәнәфәгъә ильәсым ыпәрәм итыгъәгъазә и 1-м нахь мыкласәу Адыгеим хәдзынхәмкӀә и Гупчә комиссие а схемәр хәбзәи-хъә кыулыкъум ыухәсыным

фәшӀ рехъылә, — кыулагъ хәдзынхәмкӀә республикәм и Гупчә комиссие исекретарәу ХъацӀәцӀә Фатимә.

Хәдзыплә койхәм япчъагъә 2-кӀә нахь маклә хъугъә. Ащ кыыхиубытагъәх муниципальнә образованиехәу «Къаләу Мые-кыуапә» ыкӀи «Мыекъопә рай-оныр». Джы зы мандат зилә хәдзыплә кой 25-рә Адыгеим итыштыр.

Урысые зәнәкыокъум хәл-жәнхәмкӀә хәдзынхәмкӀә АР-м и Гупчә комиссие кырахы-пләгъә лофшлагъәхәр кыыхы-гәнхәм зәхәсыгъом щытегу-чылагъәх. Джащ фәдәу «Вы-боры в Республике Адыгея 1995 — 2015 гг.» зыфилорә тхылъым ильәтегъәуцо мыщ чыкӀуагъ.

ЮШЫНӘ Сусан.

ЗЕКӀОНЫР

Къушъхъәхәр къәджәх

КӀымафәм Адыгеим икӀушъ-хъәхәм зашызыгъәпсәфырә цыфхәм япчъагъә ильәс къәс хәхъо. Анахъәу ильәсыкӀәр кышчырагъәхъаныр якӀас. ТикӀушъхъәхәр дәгъоу зышләрәр ильәсыкӀәр къәмысызә хъа-кӀәшхәм номерхәр ащыуубы-тымә зәрәнахышлүм щыгъуа-зәх, сыда пләмә мәфә заулә нахь къәмынагъәу закыфәо-гъазкӀә, укызышчыуцун чыплә умыгъотыжыным ишынагъо щыӀ. Мары джыри хъакӀәшхәм чыплә нәкӀхәр ялжъхәп, ахәр зәкӀә чъәпыогъу ыкӀи шәклогъу мазәхәм ащәфыгъахәх.

— ИльәсыкӀә мәфәкӀхәм Адыгеим икӀушъхъәхәм заща-гъәпсәфынәу ыкӀи ильәсыкӀәр кышчырагъәхъанәу нәбгырә мин пчъагъә къәкӀонәу тыщәгугъы.

Ахәм апае мәфәкӀ концерт-хәр тәгъәхъазырых, чәфәу ыкӀи

гъәшлӀгъонәу пчыхъәхәр зә-рагъәкӀоштхәм тыпылышт, — кыулагъ Адыгә Республикәм зекӀонымкӀә ыкӀи зыгъәпсә-фыпләхәмкӀә и Комитет ипа-щәу Къәләшәо Инвер.

Ос зәрәтәлъым емыллыты-гъәу, зыгъәпсәфәкӀохәр экстрим-паркәу «МышъәкӀо», кӀәпсә гъогухәмкӀә кызышчыпӀухъан пләкышт паркәу «Тетис» анә-сых. Джащ фәдәу зыгъәпсә-фыплә базәхәу бассейн зиләхәм чы чӀәгъым кычӀәчъырә псы фәбәу арытхәм ахәхъәх.

Къушъхъәхәм ушыӀәу, кӀымә-фәжъ къабзәр къапщәу, ос кылым лычәрәгъу щыбгъажәзә кыибгъәхъәрә ильәсыкӀәр бәрә пшымыгъупшәжъәу угу илышт. Къушъхъәхәр къәджәх, цыфхәм къәжәх.

(Тикорр.).

ЯтӀонәрәу зәнәкыокъу зәхәшә

Урысые общественнә организациеу «Россия» зыфилорәр кӀәшәкӀо зыфәхъугъә зәнәкыокъоу «Российская династия» зыфилорәр 2014 — 2015-рә ильәсхәм зәрә Урысыеу чыкӀуагъ.

Ар зытегъәпсыхъәгъәр унәгъо кӀоцым шагъәлӀәпӀәштыгъә хабзәхәр зыпкӀ игъәуцожыгъәнхәр, лофшӀәнымрә культурәмрә алъә-ныкыкӀә хәбзә анахышлүхәр лӀәужхәм кы-зәтырагъәнәжынхәр ары. Сәнәхәт 22-мә арылжәрә лӀәкыо 600-м ехъу зәнәкыокъум хәлжәгъ, ахәм афәгъәхыгъә къәбархәр кы-зыдәхъәгъә тхылъи кыдәкыгъ.

Цыфыбә кызырәкӀәлӀәлүгъәм тетәу зәнәкы-окъум изәхәшәкӀо комитет Урысые зәнәкыокъоу «Российская династия» зыфилорәр ятӀонәрәу зәхәшәнәу рихъухъагъ. Зәнәкыокъум изәхә-шәкӀохәр Урысые общественнә организациеу

«Россия» зыфилорәмрә Урысыем ижурналистхәм я Союзрә.

Зәнәкыокъур чәзыуитӀукӀә кӀошт. Зиштыхъу языгъәлогъә лӀәкыохәм яхыпләгъә рассказхәм язәнәкыокъухәр апәрә чәзыум (2015-рә ильәсым юныгъом и 20-м кышгәгъәжәгъәу 2016-рә ильә-сым жъоныгъуакӀәм и 15-м нәс) муниципальнә образованиехәм ащызәхәшәштых. 2016-рә ильәсым гъәтхәпәм и 10-м нәс материалхәр арахыпләнхә фәе.

Федеральнә зәнәкыокъоу «Российская династия» зыфилорәм хагъәлӀәжъәшт лофшлагъәхәр экспертхәм кыхахыштых. Зәнәкыокъум ия 2-рә (федеральнә) чәзыу 2016-рә ильәсым гъәтхәпәм и 11-м кышгәгъәжәгъәу жъоныгъуакӀәм и 15-м нәс кӀошт.

Ныбжәу иләм емыллытыгъәу мы зәнәкы-окъум хәти хәлжәхән ыльәкышт. Атеклогъә лӀәкыохәм афәгъәхыгъә къәбархәри, Урысы-ем ихәхъоныгъә зылахышлү хәзышыхъәгъә лӀәкыохәм яхыпләгъә рассказхәри тхылъәу «Российская династия» зыфилорәм кыдагъә-хъаштых.

СОЦИАЛЬНӘ ЮФЫГЪОХӘР

ЯщыкӀагъәу алыытагъ

Адыгә Республикәм лофшӀәнымкӀә ыкӀи социальнә хәхъо-ныгъәмкӀә и Министерствә ипресс-кыулыкъу кызырәтирәмкӀә, Красногвардейскә районым ит къэралыгъо учреждениеу «Гупчәу «Доверие» зыфилорәм илофшӀәхәм гурыт еджапләхәм яя 7 — 11-рә классхәм арысхәм лофтхъәбзә гъәшлӀгъон афызәхәшәгъ. Ар зыфәгъәхыгъагъәр кӀәлӀәцыкӀлүхәм апае зәрә Урысыеу лоф чызышләрә «цыхъәшлӀгъу телефонәу» зы номер тыдәкӀи щызиләр ары **(8-800-2000-122).**

лофтхъабзәр рагъәжәгъә социальнә педагогымрә психо-логымрә анкетәу зәхагъәуцагъәм джәуап кыетыжыгъәнымкӀә. УпчӀәхәр зәпхыгъагъәхәр «цыхъәшлӀгъу телефоном» фәгъә-хыгъәу кӀәлӀәцыкӀлүхәм ашләрәр гъәунәфыгъәныр ары. Ащ кызырәгъәлӀәгъәуагъәмкӀә, кӀәлӀәцыкӀлүхәм къагурәло а те-лефоном имәхәнә, утеон зышыпләкыштыр, ау ащ ино-мер бәп зышләу кычӀәкыгъәр. Анкетәхәм азыныкыом ина-хыбәм арытхәгъагъ ащ фәдә телефон мы лӀәхъаным лӀәшәу ящыкӀагъәу.

Нәужым психологым ахәм къафилотагъ «цыхъәшлӀгъу те-лефоном» лоф зәришләрә шыкӀләр, ащ теохәрәм илӀәлӀәгъу къафәхъушт специалистхәр зыфәдәхәр, щыӀәныгъәм чыплә кӀын ригъәуцогъә кӀәлӀәцыкӀлүхәми, ны-тыхәми ахәм чәщи мафи зафагъәзән, якыныгъохәм, ягумәкыгъохәм ащәгъә-гъозәнхә зәрәлӀәкыштыр. Чыпләу узәрыфагъәм уикӀыжыын, хәкыплә къәбгъотын умылӀәкыштым «зәбгъәубыты» зә-рәмыхъуштыр, илӀәлӀәгъум сыдигъуи ушыгугъын, цыфхәм цыхъә афәпшынын зәрәфаер психологым кӀәлӀәцыкӀлүхәм къафилотагъ. Видеороликәу «цыхъәшлӀгъу телефоном» лоф зәришләрәм фәгъәхыгъәм зәплыхәм ыуж кӀәлӀәцыкӀлүхәм яупчӀәхәм специалистхәм джәуапхәр аратыжыгъәх.

(Тикорр.).

«Орленкәм», «Артекым» защагъәпсәфыгъ

КӀәлӀәцыкӀлүхәм зягъәгъәпсәфыгъәныр, япсауныгъә гъәпытәгъәныр ильәс псаум зәпыурәп. Тызхәт ильәсыр кымыхъәзә республикәм зәрәхагъәнәфәгъәмкӀә, кӀәлӀәцыкӀлү мин 23-рә мыщ фәдә лофтхъабзәхәм къахарагъәубытәнәу арыгъә. Ахәм ащыщәу нәбгырә мин 14-р щыӀәныгъәм чыплә кӀын ригъәуцогъә кӀәлӀәцыкӀлүх.

Адыгә Республикәм лофшӀә-нымкӀә ыкӀи социальнә хәхъо-ныгъәмкӀә и Министерствә кытырә пчъагъәхәм кызырә-гъәлӀәгъорәмкӀә, 2015-рә ильә-сыр кызыхъагъәм кышчыуб-лагъәу кӀәлӀәцыкӀлү 22196-мә загъәпсәфын, япсауныгъә агъә-пытән амал арагъәгъотыгъ. Ахәм ащыщәу нәбгырә 17066-м — гъәмәфә мазәхәм.

КӀәлӀәцыкӀлүхәм абыжыхъә зы-гъәпсәфыгъо лӀәхъан нәбгырә 875-мә зарагъәпсәфыгъ, яп-сауныгъә агъәпытагъ. Ахәр ащы-лагъәх зыгъәпсәфыпләхәу «Гор-нәм», «Лань» зыцӀәм ыкӀи «Элек-трон» зыфалорәм (къ. Анапә).

Мәхъанәшхо зилә мы лофы-гъом — кӀәлӀәцыкӀлүхәм языгъә-псәфын ыкӀи япсауныгъә игъә-пытән — изәхәшән 2015-рә ильәсым сомә миллиони 121-рә мин 846,95-рә пәлуагъәхъанәу щыт. Мыщ щыщәу республикә бюджетым кыыхагъәкыштыр миллиони 114-рә мин 586,8-рә, муниципальнә бюджетхәм —

сомә миллиони 7-рә мин 260,15-рә. Мы мафәхәм яхъу-лӀәу агъәфедагъәр миллион 93-рә мин 79,65-рә.

Ильәс къәс, хабзә зәрәхъу-гъәу, мы кампанием щыӀәныгъәм чыплә кӀын ригъәуцогъә кӀәлӀә-цыкӀлүхәр, гъот макӀә зилә уна-гъохәм ащәплүхәрәр, унәгъо имыкӀухәм арысхәр нахыбәу кыыхырагъәубытәнхәм аналӀә ты-рагъәты.

2015-рә ильәсым Дунәе кӀәлӀә-цыкӀлү гупчәу «Артекым» рес-публикәм щыпсәурә кӀәлӀәцыкӀлү-хәу зыныбжә ильәси 10-м кыш-шегъәжәгъәу 16-м нәсыхәрәм ащыщәу нәбгыри 103-рә кӀон амал ялагъ. ЕджәнымкӀә, нәмыкӀ лӀәныкыохәмкӀә гъәхъагъәхәр зышыгъә кӀәлӀәцыкӀлүхәр ары путевкәхәр зәрәтыгъәхәр.

Всероссийскә гупчәу «Ор-ленкәм» республикәм икӀәлӀә-цыкӀлү 25-рә мы ильәсым щы-лагъ (щылә мазәм — нәбгы-рә 15, мэкъуогъум — 10).

(Тикорр.).

Уезыгъэгупшысэрэ ыкӀи узыгъэчэфырэ фильм

Музыкальнэ трагикомедиеу «По небу босиком» зыфиорэр экран инхэм кӀарыхъаным, цыфхэм арагъэлъэгъуным фэхъазыр. Каказым щызлъашӀэрэ Хьаджырэкъо Султан фильмэр ыгъэуцугъ ыкӀи тырихыгъ. Картинэм ипресс-къэгъэлъэгъон Владикавказ шэклогъум и 11-м щыкӀуагъ. «По небу босиком» зыфиорэр зыгъэуцугъэхэм кы-зэраӀуагъэмкӀэ, мыщ фэдэ кинолентэ апэрэу Кавказым щытырахыгъ.

НыбжыкӀитӀоу Битэрэ Капеллэрэ зэфыщытыкӀэу ялэр ары картинэм кыщиӀуатэрэр. Сикстинскэ капеллэм техыгъэу пшъашъэм ятэ мы цӀэр фи-усыгъ. Пшъэшъэ ныбжыкӀэр Англиям къекӀыжы ыкӀи еджэ-ным икӀэлэ гупсэ щыпедзжы. Кыдеджэрэ кӀалэмрэ ежыӀрэ гуфэбэныгъэу зэфы-рялэр охътэ кӀэлым кыкӀоцӀ шӀульэгъуныгъэхо мэхъу. Ау щыӀэныгъэр ежхэм зэраӀоу псынӀкӀэу кычӀэкӀырэп ыкӀи зэфыщытыкӀэ дахэу зэфашыгъэр къаухъумэным пae ушэтынэу апэ илъыр бэ.

ШӀульэгъуныгъэ къабзэу ныбжыкӀитӀум ялэр къагъэгъунэ-ным пae сыд фэдэ гумэкӀы-гъуа зыпхырыкӀыхэрэр? Ахэр зэгъусэнхэр сыда кӀин зыкӀэ-

хъугъэр? ЩыӀэныгъэм сыд фэдэ гумэкӀыгъоха къафигъэхъазы-рыгъэхэр? Мыхэм ыкӀи нэмыкӀ упчӀабэм яджэуапхэр фильмэм хэтлъэгъоштых.

«По небу босиком» зыфиорэ картинэм хэлэжыгъэхэм яна-хыбэр апэрэу экран иным кыхъагъэх. Джащ фэдэу Хьаджырэкъо Султан, Темыр Кавказым оредыӀоу Султан УраганкӀэ нахъ щызэлъашӀэрэр, художественнэ фильмэм ире-жиссерэу апэрэу тӀэгъугъэ. «Соседнее село» зыфиорэ хитыр зехигъэуцагъэу ыкӀи ар кыӀоу ары Урысыем щыпсэ-урэ цыфхэм ар зэрашӀэрэр. Кыхэгъэщыгъэн фae «По небу босиком» зыфиорэм Султан зэриавторыр ыкӀи зэрикомпо-зиторыр.

Герой шъхьалэу картинэм хэтхэр — унэгъо зетегъэпсы-хъагъэм кыхъухъэгъэ Капел-лэрэ яни яти зимыӀэж кӀэлэ тхъамыкӀэу Битэрэ. Ахэм яроль-хэр кӀэзышӀыхэрэр зиофшӀэн езыгъэжыгъэкӀэ актрисэу Къэ-рэгъулэ Миланэрэ «Школа драматического театра» зы-фиорэ Московскэ театрум иактерэу, кӀэшъокӀо ыкӀи хо-реограф ныбжыкӀэу Алан Кокоевымрэ. Зигугъу кӀэтшӀы-гъэ актер ныбжыкӀэхэр мыщ фэдэ фильмэм апэрэу хэла-

жъэх. Ахэм анэмыкӀэу Арсе-нук Масаевыр, Хьаджырэкъо Султан, Валентин Камергое-выр, Роза Байзулаевар, Фа-тима Мамаевар, Юсуп Ома-ровыр, Ефрем Амирамовыр, нэмыкӀхэри картинэм щытӀлэ-гъуштых.

ОредыӀоу цӀэрыӀоу Къэзэнэ Сэтэнай (Сати) фильмэм хэт. Битэ янэ ироль ащ кӀэшӀы. Картинэм исюжет зэрэхэтым-кӀэ, кӀалэм ипкӀыхъапӀэхэм ахэ-тэу ар исабый дэж кӀэкӀо.

Фильмэр ныбжыкӀэ шъуа-шэм илъэу техыгъ нахъ мы-шӀэм, пстэуми ашӀогъэшӀэгъо-ныштэу кытшӀошӀы. Дунаир зыхъожыгъэ ным исабый гу-фэбэныгъэу фыриӀэр мыщ щыт-лъэгъушты. Фильмэр сэмэркӀэу жанрум итэу гъэпсыгъэми, гу-пшысэ куухэр хэлъых. ЩыӀэ-ныгъэм кызыдихъырэ гумэ-кӀыгъохэм зэфэшъхъаф лъэны-кӀохэмкӀэ узэрӀаплъышӀуштыр, ахэм ядэгъэзыжын епхыгъэу пшӀэн пӀэкӀыштыхэр цыфхэм нафэ къафэхъуштых.

Жанрум ыӀэныкӀэкӀэ узе-пӀыкӀэ, музыкальнэ фильмэ тырахэу джырэ уахътэ бэрэ кыхъэкӀырэп. «По небу боси-ком» зыфиорэр зыгъэуцугъэ-хэм зэралытэрэмкӀэ, музы-кальнэ трагикомедиеу филь-мэм купкӀэу, гупшысэу халъ-хъагъэм къекӀы.

— Урысые кинематографи-ем непэ мы жанрум юф ди-шӀэрэп. Тэ тетхыгъэ фильмэм кӀэбэртэе, осетин, дагыстан е чӀэчэн мэкӀамэ кыхъэдгъэ-щыгъэп. Тэ пшӀэрылъэу тӀлэр зэфэдэныгъэу тхэлъыр зэрэ-бэр кӀэдгъэлъэгъоныр ары. Джащ кыхъэкӀэу, мэкӀамэмкӀэ, Кавказ иль культурэмкӀэ ти-герой шъхьалэхэм ятарихъ кӀэд-гъэлъэгъуагъ, — кыӀуагъ «По небу босиком» зыфиорэ кар-тинэм ипродюсерэу Къэрдэнэ Резуан.

Кавказ ишӀопырхэм зэкӀэми картинэр ащытырахыгъ. Кино-лентэм нахъ игъэкӀотыгъэу кы-рилотыкӀырэ кӀалэм ыцӀэ кы-раӀуагъэп, ар шъэфэу къагъэ-нагъ.

— Кавказ нахъыбэрэмкӀэ лъэныкӀо ӀаекӀэ къагъэлъэгъо зэпыт, — кыӀуагъ Къэрдэнэ Резуан. — ЩыӀэх нэшӀукӀэ цыфхэм тязыгъэлъэгъурэ филь-мэхэри, ау ахэр мэкӀэ дэдэх. ТишӀопырхэм ащыц горэ тштэ-нышӀ, икультурэ, ихышӀэ игъэ-кӀотыгъэу кытӀотыкӀыныр арэп пшӀэрылъэу зыфэдгъэуцужы-гъагъэр, Кавказ дэхагъэу хэ-лыр кӀэдгъэлъэгъоныр ары Султан гупшысэу иӀагъэр. Кы-тӀэпӀыхэрэм ядгъэлъэгъунэу тыфэагъ тэри шӀошъхъуныгъэ, шӀульэгъуныгъэ къабзэ, зэфы-щытыкӀэ дахэ зэрэтиӀэр. Ахэм акыгъоу тифильмэ еплъырэ цыфхэр нэӀуасэ афэхъуштых Кавказ чыпӀэ дахэу иӀэхэм. Урысыем щыпсэухэрэм яна-хыбэм ахэр джыри альэгъу-гъэхэп. Къушъхъэхэм анахъ лъагъэу Эльбрус, псыкефэхы-пӀэхэу Европэм итхэм анахъ лъагъэхэу Мидаграбинскэхэр, мэщыт анахъ инэу «Сердце Чечни» зыфиорэр, нэмыкӀхэри.

Продюсерым кызырӀуа-гъэмкӀэ, цыфэу зышӀогъэшӀэ-гъон хъугъэхэм яахъщэ унаекӀэ картинэр тырахыгъ. Киноком-паниеу «Парадиз» зыфиорэм илӀыкӀо куп Владикавказ щы-кӀогъэ пресс-къэгъэлъэгъоным щыӀагъэх. Ахэм фильмэм осэ-шӀу кыфашыгъ ыкӀи ыпӀэкӀэ зэдэлэжъэнхэу зэрэфаехэр къа-Ӏуагъ.

Фильмэу «По небу босиком» зыфиорэр Урысыем кыща-гъэлъэгъонэу «Жыогъуитф» зы-фиорэ кинотеатрэхэм изал-хэр кӀаритыгъэх. Тыгъэгъазэм и 17-м кыщегъэжыагъэу шӀои-гъоныгъэ зӀэхэр мыщ еплъын-хэ альэкӀышты. Мыекъуапэ дэт зыгъэпсэфыпӀэ комплексэу «Joy Land» зыфиорэми фильмэр кыгъэлъэгъошты. Адыгеим щы-псэухэрэри Кавказым цагъэ-уцуи щытырахыгъэ картинэм еплъынхэ альэкӀышты.

**Хэутыгъэхэр
кызыфигъэфедэхэзэ
зыгъэхъазырыгъэр
ГЪОНЭЖЫКӀО Сэтэнай.**

ИСКУССТВЭМРЭ ЛИТЕРАТУРЭМ И ИЛЬЭСРЭ

Лъэпкъ шIэжъым хэзыгъэхъорэ

Къэгъэлъэгъон

Адыгэ Республикэм ижурналистхэм я Союз кIэщакло фэхъуи, Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгеим» искусствэм фэгъэхьыгъэ пресс-зэукIэ гъэшIэгъон щызэхашагъ. Тиреспубликэ и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахымэ ыцIэкIэ щытым щагъэуцугъэ спектаклэу «ЛышIэжъым» хэлэжъэгъэ артистхэр, культурэм илофышIэхэр, журналистхэр зэхэхэм кырагъэблэгъагъэх.

Урысыем ижурналистхэм я Союз хэтэу, Адыгеим изаслуженнэ журналистэу Тэу Замирэ пресс-зэукIэр зэрищэзэ, ткъош республикэу Къэбэртэе-Бэлыкъарым кыкIыгъэ режиссерэу ЕмкIужь Андзор ыгъэуцугъэ спектаклэр гъогогъуитIо

ствэр IэпыIэгъу кытфэхъугъэх.

— Адыгэ Республикэм илэшъхэтетхэм, Лъэпкъ театрэм ипащэхэм, спектаклэм хэлэжъэгъэ артистхэм, сурэтышI-гъэуцукIоу Сихъу Рэмэзанэ, щыгынхэм ягъэхъазырын Iоф дэзышIэгъэ Даур Людмилэ, зэдзэклэу Емыж

кызагъэлъагъом, театрэм изалтысыплэ нэки имылэжъэу зэрэщытыгъэр хигъэунэфыкIыгъ.

ЕгъэжъапIэ фэхъугъэр

Лъэпкъ театрэу И. Цэйм ыцIэкIэ щытым ихудожественнэ пашэу Шъхьэлэхъо Светланэ зэхэщэн Iофыгъохэр зэрехъэхи, А. ЕмкIужьым спектаклэр ыгъэуцунэу зэзэгъыныгъэ дишIыгъ. Испан тхакIоу Ф. Лорка ипсэс техыгъэ къэгъэлъэгъоныр, илъэсыбэкIэ узэкIэлэбэжъмэ, Адыгеим и Урыс театрэу А. Пушкиным ыцIэкIэ щытым щагъэуцугъагъ. Литературэм и Ильэс Урысыем зэрэщыкIорэр кыдалыты, Емыж МулиIэт адыгабзэкIэ зэридзэкIыжыгъэр Лъэпкъ театрэм щагъэуцунэу рахъухагъ.

— ЕмкIужь Андзор режиссер сэнэхъатым феджагъ, апшъэрэ гъэсэнэгъэ иI, Урысыем икультурэ щызэлъашIэрэ Марк Захаровым ыдэжэ зэкIом, щылэныгъэм епхыгъэу илофшIэн нахышIоу ыIэ кыригъэхъанымкIэ охътэ хэхыгъэм Москва щылэу илэлэIэсэнэгъэ хигъэхъагъ, — кылыагъ Шъхьэлэхъо Светланэ. — «ЛышIэжъыр» титеатрэ щыдгъэуцуным фэшI Адыгеим и Лышъхъэу ТхьакIушынэ Аслъан, Премьер-министрэу Къумпыл Муратэ, культурэмкIэ Министер-

МулиIэт, нэмыкIхэм сафэраз, — кыщылыагъ пресс-зэукIэм ЕмкIужь Андзор.

Адыгабзэм купкIыр кыплъегъэлэсы

Журналистхэм упчIабэ зэхэхэм кыщытат. Зэфэхысыжъхэр тшIыхэзэ, А. ЕмкIужьымрэ Урысыем инарднэ артистэу Кукэнэ Муратрэ зэдэгущыIэгъоу адэтшIыгъэм, спектаклэм еплъыгъэхэм кытаIуагъэм гукIэ къафэдгъэзэжыгъ.

— **Спектаклэр бгъэуцунэу сидигъуа узыфежъагъэр?**

— 2014-рэ илъэсым тыгъэгъазэм пьесэм седжагъ, артистэу кыхэхыщтхэм Iоф адасшIэу езгъэжъагъ, — кьелуатэ А. ЕмкIужьым.

— **Бзэу апэу узэреджагъэр кытаIоба.**

— УрысыбзэкIэ апэу сызеджэм, шъыпкъэр площтмэ, пьесэр сыгу лъэшэу кылылэсыгъэп. АдыгабзэкIэ Емыж МулиIэт зэридзэкIыгъэм сызеджэр ары имэхъанэ нахышIоу кызыгурылоу зыхъугъэр. Лъэпкъ шэн-хабзэхэм,

плъыр-стырыгъэм IупкIэу уфашэ. — Псэлъыхъом ироль кьэсшыгъ, — зэдэгущыIэгъур лъэгъэкуатэ Жъудэ Аскэрбий. — УрысыбзэкIэ тхыгъэу щытыгъэмэ, спкыинэ-лынэхэм пьесэр къахэмыхъащыгъэу сэлъытэ. АдыгабзэкIэ къэгъэлъэгъорэ спектаклэм лъэпкъ гупшысэр нах дэгъоу щыпхырыошы. Емыж МулиIэт тыфэраз. Гу зылытымытэщыгъэхэм тафисагъ...

— **НахыпэкIэ роль шъхьалэхэр кьэпшыгъэу бэрэ кыхэ-кыгъэп. Ным иобраз орыкIэ сыда,** — еупчIыгъэх артисткэу Хьалэщтэ Саньет.

— Ным игущыIэ мэхъанэу илэр кызылупхыныр кын дэдэу зэрэщытыр спектаклэм кыщыхэзгъэщы сшIоигъу, — еIо С. Хьалэщтэм. — Гум ихыкIырэ сьидигъуи занкIэу кыпфемылоу кыхэ-кIы. Макъэр зэрэбгъэуцурэм, нэплъэгукIэ цыфым елорэм, фэшъхьафхэм сынаIэ атесыдзагъ.

Къэщэным ироль кьэзышыгъэхэу Уайкъоко Асыетрэ Нэхэе Мэрджанэтрэ упчIабэ аратыгъ. Ар кызыхэкIыгъэри гурылогуаеп. Къэщэным хульфыгъэхэр зэпегъэуцух, зэзэонхэ фаеу чIыплэ регъэуцух.

— **Унагъо уихагъэу уиджэгу аублагъ. Арэу щытми, нысатэм гъэбылгыгъэкIэ укыхэкIынышъ, нэмыкI хульфыгъэм ыдэжэ укIоныр орыкIэ сыда? Адыгэ шэн-хабзэхэм уягупшысэрэба?**

Уайкъоко Асыетрэ Нэхэе Мэрджанэтрэ ягупшысэхэр зэтэкIыхэрэп. Испан драматургым ытхыгъэм техыгъэ къэгъэлъэгъоным хэлажъэх, ау адыгэхэу зэрэщытхэр зыцагъэгъупшэрэп. АшIоемыкIу арэуштэу къэщэныр зэрэзекIуагъэр. Нэпсыр кьахэу кызырэхэкIыгъэр артисткэхэм аушъэфырэп.

— **ХульфыгъытIури къамэ-**

лэщтэ Саньет. — Сыдэу хъугъэми, ныр ичIыплэ кьенэжъы. Ащ фэдэ гумэкIыгъохэр къэгъэлъэгъонхэр кын. Сценэм укыитекIыжыгъэу унэм уисыми, ролэу кьэпшыгъэм гур кьегъэбырсыры...

Тым ироль фэгъэзэгъагъэхэр, ХьатхьакIумэ Аскэрбийрэ Хьакъуй Андзауррэ. А. ХьатхьакIумэм упчIэхэм джэуапхэр кьаритыжъхэзэ, адыгэ хульфыгъэу узэрэщытыр спектаклэм кыщыбгъэлъагъо пшIоигъоу хэкIыплэхэм алыхъунэу фэягъ, ау артистыр артистэу кьенэжъын, режиссе-

рым иунашъо ыгъэцэкIэн фае. Шъхьэгъусэм ироль Ордэн Фатимэрэ Къуижъ Людмилэрэ кьашыгъ. Ф. Ордэным зэрилытэрэмкIэ, ролым куоу урегъэгупшысэ. Артистым рэхъат имылэу образыр кызылупхыным фэшI лъэпкъ шэн-хабзэхэр кыделъытэх.

Ахъмэт Артур, Къэбэхъэ Анзор, Хьакъуй Андзаур, Даур Жаннэ, Бэгъушъэ Анзор, Болэкъо Адам, КIэмэщ Разыет, Кушъу Светлан, Евгения Арзуманов, Джымэ Заремэ, нэмыкIхэу спектаклэм хэлэжъэгъэ артистхэм талукIагъ. Лъэпкъ искусствэм итеатралнэ щыIакIэ спектаклэм кыгъэбаигъэу кытэзылуагъэхэр къахэкIыгъэх. Адыгабзэ нэмыкI кьэгъэлъэгъоным щызэхэтхырэп — ащи мэхъанэу ратырэм уегъэгупшысэ, тиадыгабзэ ибаиныгъэ кьегъэлъагъо.

ЕплъыкIэхэр

Адыгеим, Къэрэщэе-Щэрджэ-сым язаслуженнэ артисткэу, зэлъашIэрэ оредылоу Нэчэс Анжеликэ спектаклэр кызаухым кытилуагъэр щылэныгъэм кыпкы-рэкIы.

— Артистхэм ярольхэр дэгъоу кьашыгъэх, режиссерым тыфэраз, ау ащ фэдиз гухэкI кызыща-лэуэрэ къэгъэлъэгъоным еплъыгъошIоп. Гум шъэбагъи, дэхагъи ищыкIагъэх, — еIо А. Нэчэсым. «ЛышIэжъым» ехыылэгъэ тхыгъэхэр тигъэзет кыщыхэтэу-уыгъэхэщъ, кыкIэтIотыкIыжы-хэрэп. Тэу Замирэ зэхэхэм кызырэхэцIуагъэу, бэгъашIэ хуэцт спектаклэхэм «ЛышIэжъыр» ащыщынэу тыфай.

Неуштрэ мафэр

ЕмкIужь Андзор Лъэпкъ театрэм иартистхэм Iоф адишIэ шIоигъу. Урысыем итхакIохэм я Союз хэтэу, тилофшIэгъоу Хъурмэ

Сурэтхэр пресс-зэукIэм кыщытатхыгъэх.

хэмкIэ зэпэуцугъэх, зэрэукIы-жыгъэх. Ар къэщэным изекIуа-кIэхэм кьапкырыкIыгъ. Къэ-щэныр кIалэу зыдэмыкIуагъэм янэ ыдэжэ макIо, къамэр кы-хисэнэу елъэлу, мэгы...

— Пшъашъэр арэуштэу зыплъэгукIэ, угу ебгъэгъун фаеу зыгорэхэм алытэщт, — еIо Хьа-

Хъусенэ ипсэсэхэм ащыц ыгъэуцун имурад.

Адыгэ-Абхъаз театрэхэм яфестивалэу Мыекъуапэ щыкIощтым шэклогум и 29-м «ЛышIэжъыр» кышагъэлъэгъошт. Шъукъеблагъэх, ыпкIэ лышъуымтэу шъуепллыщт.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэр ыкIи кыдэзы-гъэкIырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб кьэралхэм ащы-псэурэ тильэп-кьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи кьэбар жъугъэм иамал-хэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыIэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжъ зы-хырэ секретары: 52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлъы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэIоры-шIапI, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр 4300

Индексхэр 52161 52162 Зак. 999

Хэутыным узшыкIэтхэнэу щыт уахъэр Сыхъатыр 18.00 ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахъэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхьалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр

МэшIэкъо Саид

Редактор шъхьалэм игуадзэр — пшъэдэкIыжъ зыхырэ секретары Хъурмэ Хъусен